

Προπτυχιακό Μάθημα: «Πιθανότητες & Στατιστική»

Τμήμα Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
Ακαδημαϊκό έτος 2014-15

2^η Σειρά Ασκήσεων

Ημερομηνία Παράδοσης : 6/11/2014

Άσκηση 1. (πρόοδος 2013-14) Μια τ.μ. X έχει σ.π.π. $f(x) = \begin{cases} cx & 0 < x < \sqrt{2} \\ 0 & \text{αλλιώς} \end{cases}$.

- Να υπολογιστεί η σταθερά c .
- Να βρεθεί η συνάρτηση κατανομής πιθανότητας (σ.κ.π.) $F(x)$.
- Να βρεθεί η μέση τιμή και η διακύμανσή της.

Άσκηση 2. (πρόοδος 2013-14) Ο τελικός βαθμός στα μαθήματα του 3^{ου} εξαμήνου του Τμήματος Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής έχει βρεθεί ότι ακολουθεί την κανονική κατανομή με παραμέτρους $\mu=60$ και $\sigma^2=625$ (υποτίθεται ότι η βαθμολογία παίρνει τιμές στο $[0, 100]$).

- Να βρεθούν οι πιθανότητες για ένα διαγώνισμα:
 - ο βαθμός να μην ξεπερνά το 50,
 - ο βαθμός να είναι τουλάχιστον 70
 - ο βαθμός να είναι μεταξύ 70 και 90
- Εάν το εξάμηνο έχει 5 μαθήματα, να βρεθεί η πιθανότητα η βαθμολογία σε τουλάχιστον 2 μαθήματα να είναι τουλάχιστον 70.

Άσκηση 3. (πρόοδος 2013-14) Η αντοχή ενός ανυψωτικού μηχανήματος ακολουθεί την κανονική κατανομή με παραμέτρους $\mu=8$ (τόνους) και $\sigma^2=9$.

- Να βρεθούν οι πιθανότητες ένα μηχανήμα:
 - να μην καταφέρει να σηκώσει αντικείμενα άνω των 10 τόνων,
 - να ανυψώνει αντικείμενα μεταξύ 7 και 10 τόνων
- Εάν επιλέξουμε 5 ανυψωτικά μηχανήματα από μία μάντρα, να βρεθεί η πιθανότητα τουλάχιστον 3 μηχανήματα να είναι σε θέση να σηκώνουν αντικείμενα μεταξύ 7 και 10 τόνων.
- Ποιος είναι ο αναμενόμενος αριθμός μηχανημάτων της μάντρας (5 μηχανήματα) που σηκώνουν αντικείμενα μεταξύ 7 και 10 τόνων.

Άσκηση 4. (Εξεταστική Ιουνίου 2014) Μία τυχαία μεταβλητή X έχει την παρακάτω συνάρτηση κατανομής πιθανότητας:

$$F(x) = \begin{cases} 0 & x < 1 \\ x^2 - 2x + 2 & 1 \leq x < 2 \\ 2 & \\ 1 & x \geq 2 \end{cases}$$

Να υπολογίσετε α) τις πιθανότητες $P(X>1)$, $P(X<1.5)$, $P(1.5<X<2)$, $P(X>1.8)$ και β) την διακύμανση $V(X)$ της μεταβλητής

Άσκηση 5. (Εξεταστική Ιουνίου 2014) Το μέγεθος καταστροφής (εκφρασμένο σε μονάδες εμβαδού) εξαιτίας μιας πυρκαγιάς είναι μία τυχαία μεταβλητή X με συνάρτηση πυκνότητας πιθανότητας:

$$f(x) = \begin{cases} k(20-x) & 0 < x < 20 \\ 0 & \text{αλλου} \end{cases},$$

όπου k μία σταθερά. Εάν είναι γνωστό ότι το μέγεθος της καταστροφής έχει ξεπεράσει το 8, ποια είναι η πιθανότητα να ξεπεράσει το 16;

Άσκηση 6. (Εξεταστική Σεπτεμβρίου 2014) Το πλάτος ενός υλικού που παρασκευάζεται σε μια βιομηχανική μονάδα είναι μια τυχαία μεταβλητή που ακολουθεί την κανονική κατανομή με μέσο $\mu=900$ μονάδες και τυπική απόκλιση σ . Ποια θα πρέπει να είναι η τιμή του σ ώστε με πιθανότητα τουλάχιστον 99% το πλάτος του υλικού να βρίσκεται μέσα στο διάστημα από 895 έως 905 μονάδες.

Άσκηση 7. Έστω $F(x) = \frac{1}{1 + e^{-(ax+b)}}$, $x \in \mathbb{R}$ με $a > 0$. Να δείξετε ότι η F είναι συνάρτηση κατανομής πιθανότητας απολύτως συνεχής. Βρείτε την σ.π.π. $f(x)$ και δείξτε ότι ισχύει: $f(x) = a F(x) (1-F(x))$.

Άσκηση 8. Έστω η συνάρτηση $f(x) = \frac{1}{x(x+1)}$, $x \in \langle 1, 2, \dots, \infty \rangle$. Δείξτε ότι η f αποτελεί συνάρτηση πυκνότητας πιθανότητας και στην συνέχεια προσδιορίστε την συνάρτηση κατανομής $F(x)$.

Άσκηση 9. Να υπολογιστεί η πιθανότητα $P\left(\frac{1}{4} < X \leq \frac{3}{4}\right)$ αν η σ.π.π. της τ.μ. X είναι η $f(x) = cx(1-x)$, $x \in (0,1)$.

Άσκηση 10. Το χαρακτηριστικό X ενός προϊόντος ακολουθεί την κανονική κατανομή $N(\mu=5, \sigma^2=0.0025)$. Το προϊόν θεωρείται κατάλληλο όταν ισχύει ότι $4.9 < X < 5.1$.

α) Να βρεθεί το ποσοστό των κατάλληλων στο σύνολο της παραγωγής.

β) Ποια η πιθανότητα μεταξύ 4 κομματιών (τυχαία επιλεγμένων) να υπάρχουν 3 τουλάχιστον κατάλληλα

Άσκηση 11. Έστω X τ.μ. που ακολουθεί την Poisson κατανομή με παράμετρο $\lambda > 0$. Αν ισχύει ότι $E(X^2) = 12$ να βρεθεί η τιμή του λ .

2^η ΣΕΙΡΑ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΑΣΚΗΣΗ 1^η

α) Για να είναι η $f(x)$, Γ.Π.Π. θα πρέπει να ισχύει:

$$\int_{-\infty}^{+\infty} f(x) dx = 1 \Leftrightarrow \int_{-\infty}^0 f(x) dx + \int_0^{\sqrt{2}} f(x) dx + \int_{\sqrt{2}}^{+\infty} f(x) dx = 1$$

$$\Leftrightarrow \int_0^{\sqrt{2}} c \cdot x dx = 1 \Leftrightarrow c \cdot \left[\frac{x^2}{2} \right]_0^{\sqrt{2}} = 1 \Leftrightarrow c \cdot \left(\frac{2}{2} - \frac{0}{2} \right) = 1$$

$$\Leftrightarrow \boxed{c=1}$$

β) Είναι: $f(x) = \begin{cases} x, & 0 < x < \sqrt{2} \\ 0, & \text{αλλιώς} \end{cases}$

Οπότε: $F(x) = \begin{cases} 1, & x \geq \sqrt{2} \\ \frac{x^2}{2}, & 0 < x < \sqrt{2} \\ 0, & x \leq 0 \end{cases}$

$$\begin{aligned} \gamma) E(x) &= \int_{-\infty}^{+\infty} x \cdot f(x) dx = \int_{-\infty}^0 x \cdot f(x) dx + \int_0^{\sqrt{2}} x \cdot f(x) dx + \int_{\sqrt{2}}^{+\infty} x \cdot f(x) dx \\ &= \int_0^{\sqrt{2}} x \cdot x dx = \left[\frac{x^3}{3} \right]_0^{\sqrt{2}} = \frac{2 \cdot \sqrt{2}}{3} \end{aligned}$$

Επίσης:

$$E(X^2) = \int_{-\infty}^{+\infty} x^2 \cdot f(x) dx = \dots = \int_0^{\sqrt{2}} x^2 \cdot x dx = \left[\frac{x^4}{4} \right]_0^{\sqrt{2}} = 1$$

Άρα: $Var(X) = E(X^2) - [E(X)]^2 = 1 - \left(\frac{2\sqrt{2}}{3}\right)^2 = \frac{1}{9}$

ΑΣΚΗΣΗ 24

Ορίσω την ΤΜ X : τελικός βαθμός στα μαθήματα του 3ου εξαμήνου του Τμήματος

Τότε $X \sim N(60, 625) \rightsquigarrow \mu = 60, \sigma = 25$

a) $P(X \leq 50) = P\left(\frac{X - 60}{25} \leq \frac{50 - 60}{25}\right) = P(Z \leq -0.4)$

συμμετρική
 $\Rightarrow P(Z \geq 0.4) = 1 - P(Z \leq 0.4) = 1 - 0.6554 = 34,46\%$

a₂) $P(X \geq 70) = P\left(\frac{X - 60}{25} \geq \frac{70 - 60}{25}\right) = P(Z \geq 0.4)$

$= 1 - P(Z \leq 0.4) = P(X \leq 50) = 34,46\%$

* Παρατηρώ (όπως ήταν αναμενόμενο) πως οι δύο

Συνάμμενες πιθανότητες είναι ίσες αφού λαμβάνουν από την μέση τιμή ($\mu = 60$) και η κανονική κατανομή είναι συμμετρική



$$\begin{aligned}
 a_3) \quad P(70 \leq X \leq 90) &= P\left(\frac{70-60}{25} \leq \frac{X-60}{25} \leq \frac{90-60}{25}\right) \\
 &= P(0.4 \leq Z \leq 1.2) = P(Z \leq 1.2) - P(Z \leq 0.4) \\
 &= F(1.2) - F(0.4) = 0.8849 - 0.6554 = 22.95\%
 \end{aligned}$$

β)

Ορίσω την ΤΜ Y : αριθμός μαθημάτων στα οποία η βαθμολογία είναι τουλάχιστον 70

$$H \quad Y \sim B(n=5, p=0.3446)$$

αφού: έχει μόνον 2 δυνατά αποτελέσματα (να είναι τουλάχιστον 70 ή να μην είναι)

- Η πιθανότητα επιτυχίας p παραμένει σταθερή από δοκιμή σε δοκιμή (διαγωνισμός σε διαγωνισμούς) και ίση με $p=0.3446$

- Οι δοκιμές (διαγωνισμοί) είναι στατιστικά ανεξάρτητες (δυστυχώς δεν εκπράττει το πως έγραψα σε ένα μάθημα, στο πως θα πιάσω σε άλλα).

Άρα ζητείται η: $P(Y \geq 2) = 1 - P(Y < 2)$

$$\begin{aligned}
 &= 1 - [P(Y=0) + P(Y=1)] = \\
 &= 1 - \left[\binom{5}{0} \cdot 0.3446^0 \cdot (1-0.3446)^5 + \binom{5}{1} \cdot 0.3446^1 \cdot (1-0.3446)^4 \right] \\
 &= \dots
 \end{aligned}$$

ΑΣΚΗΣΗ 34

• Έστω η ΤΜ X : ενοχή του ανυψωτικού μηχανήματος (σε τόνους)
 $X \sim N(8, 9) \rightarrow \mu = 8, \sigma = 3$

$$a_1) P(X \leq 10) = P\left(\frac{X-8}{3} \leq \frac{10-8}{3}\right) = P(Z \leq 0.67) \\ = 0.7486 = 74.86\%$$

$$a_2) P(7 \leq X \leq 10) = P\left(\frac{7-8}{3} \leq \frac{X-8}{3} \leq \frac{10-8}{3}\right) \\ = P(-0.33 \leq Z \leq 1) = P(Z \leq 1) - P(Z \leq -0.33)$$

~~$$P(Z \leq 1) - [1 - P(Z \geq 0.33)] =$$~~

$$= P(Z \leq 1) - P(Z \geq 0.33)$$

$$= P(Z \leq 1) - [1 - P(Z \leq 0.33)]$$

$$= P(Z \leq 1) + P(Z \leq 0.33) - 1$$

$$= 0.8413 + 0.6293 - 1 = 47.06\%$$

β) Έστω η ΤΜ Y : αριθμός μηχανημάτων που είναι σε θέση να σπκύνουν αντικείμενα μεταξύ 7 και 10 τόνων:

Τότε $Y \sim B(n=5, p=0.4706) \rightarrow$ Δείξτε ότι ο αριθμός είναι 28

Αναίτητη: $P(Y \geq 3) = 1 - P(Y < 3) = 1 - [P(Y=0) + P(Y=1) + P(Y=2)]$

$$= 1 - \left[\binom{5}{0} \cdot 0.4706^0 \cdot (1-0.4706)^5 + \binom{5}{1} \cdot 0.4706^1 \cdot (1-0.4706)^4 + \binom{5}{2} \cdot 0.4706^2 \cdot (1-0.4706)^3 \right]$$

δ) Ζητείται το $E(Y)$,

Όμως: $Y \sim B(n, p) \Rightarrow E(Y) = n \cdot p =$

$$= 5 \cdot 0,4706 = 2,353$$

ΑΣΚΗΣΗ 4^η

a) $P(X > 1) = 1 - P(X \leq 1) = 1 - F(1) = 1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$

$$\begin{aligned} P(X < 1,5) &= P(\cancel{X < 1}) + P(1 \leq X < 1,5) = \\ &= \frac{1}{2} + F(1,5) - F(1) = \frac{1,5^2 - 2 \cdot 1,5 + 2}{2} - \frac{1^2 - 2 \cdot 1 + 2}{2} = \\ &= 0,5 + 0,625 - \frac{1}{2} = 0,625 = \frac{5}{8} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} P(1,5 < X < 2) &= P(X \leq 2) - P(X < 1,5) \\ &= 1 - 0,625 = 0,375 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} P(X > 1,8) &= 1 - P(X \leq 1,8) = 1 - \frac{1,8^2 - 2 \cdot 1,8 + 2}{2} \\ &= 1 - 0,82 = 0,18 \end{aligned}$$

b) $\text{Var } X = E(X^2) - (E(X))^2$

Πρώτα θα βρω την G.D.N. $f(x)$, παραγωγίζοντας την $F(x)$

$$f(x) = \begin{cases} x-1, & 1 \leq x \leq 2 \\ 0, & \text{alibor} \end{cases}$$

$$\begin{aligned} \text{Onöce: } E(X) &= \int_{-\infty}^{+\infty} x \cdot f(x) dx = \dots = \int_1^2 x \cdot (x-1) dx \\ &= \left[\frac{x^3}{3} - \frac{x^2}{2} \right]_1^2 = \left(\frac{8}{3} - \frac{4}{2} - \frac{1}{3} + \frac{1}{2} \right) \\ &= \left(\frac{7}{3} - \frac{3}{2} \right) = \left(\frac{14-9}{6} \right) = \frac{5}{6} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} E(X^2) &= \int_{-\infty}^{+\infty} x^2 \cdot f(x) dx = \dots = \int_1^2 x^2 (x-1) dx \\ &= \left[\frac{x^4}{4} - \frac{x^3}{3} \right]_1^2 = \left(\frac{2^4}{4} - \frac{2^3}{3} - \frac{1}{4} + \frac{1}{3} \right) \\ &= \left(\frac{15}{4} - \frac{7}{3} \right) = \frac{45-28}{12} = \frac{17}{12} \end{aligned}$$

$$\text{Onöce: } \text{Var} X = E(X^2) - (E(X))^2$$

$$= \frac{17}{12} - \left(\frac{5}{6} \right)^2 = \frac{51}{36} - \frac{25}{36} = \frac{26}{36}$$

$$= \frac{13}{18}$$

ΑΣΚΗΣΗ 5

Εύρεση του κ

Για να είναι η $f(x)$ β.π.η., πρέπει:

$$\int_{-\infty}^{+\infty} f(x) dx = 1 \Leftrightarrow \dots \int_0^{20} k(20-x) dx = 1$$

$$\Leftrightarrow k \cdot \left[20x - \frac{x^2}{2} \right]_0^{20} = 1 \Leftrightarrow k(400 - 200) = 1 \Leftrightarrow \boxed{k = \frac{1}{200}}$$

Ζητείται η: $P(X > 16 | X > 8) = \frac{P(X > 16 \cap X > 8)}{P(X > 8)}$

$$= \frac{P(X > 16)}{P(X > 8)} = \frac{1 - P(X \leq 16)}{1 - P(X \leq 8)}$$

$$= \frac{1 - \int_0^{16} \frac{1}{200} (20-x) dx}{1 - \int_0^8 \frac{1}{200} (20-x) dx}$$

$$= \frac{1 - \int_0^{16} \frac{1}{200} (20-x) dx}{1 - \int_0^8 \frac{1}{200} (20-x) dx}$$

$$= \frac{1 - \frac{1}{200} \left[20x - \frac{x^2}{2} \right]_0^{16}}{1 - \frac{1}{200} \left[20x - \frac{x^2}{2} \right]_0^8} = \frac{1 - \frac{1}{200} \cdot \left(20 \cdot 16 - \frac{16^2}{2} \right)}{1 - \frac{1}{200} \cdot \left(20 \cdot 8 - \frac{8^2}{2} \right)}$$

$$\frac{1 - \frac{1}{200} (320 - 128)}{1 - \frac{1}{200} (160 - 32)} = \frac{1 - \frac{192}{200}}{1 - \frac{128}{200}} = \frac{8/200}{72/200} = \frac{1}{9}$$

ΑΣΚΗΣΗ 6

Έστω η ΤΜ X : μέτρος υλικού που παρασκευάζεται στην βιομηχανική μονάδα

$$X \sim N(900, 6)$$

$$\text{Θέλω: } P(895 < X < 905) \geq 99\%$$

$$\Leftrightarrow P\left(\frac{895-900}{6} < X < \frac{905-900}{6}\right) \geq 0.99$$

$$\Leftrightarrow \cancel{P(-0.83 < X < 0.83)} P\left(-\frac{5}{6} < X < \frac{5}{6}\right) \geq 0.99$$

$$\Leftrightarrow 2 \cdot P\left(0 < X < \frac{5}{6}\right) \geq 0.99$$

$$\Leftrightarrow P\left(0 < X < \frac{5}{6}\right) \geq 0.495$$

$$\Leftrightarrow P\left(X < \frac{5}{6}\right) - \frac{1}{2} \geq 0.495$$

$$\Leftrightarrow P\left(X < \frac{5}{6}\right) \geq 0.995$$

Από πίνακα τυπικής κανονικής κατανομής

$$\text{Προκύπτει: } Z_{0.995} = 2.575$$

σχετικό σημείο
με πιθανότητα 99,5%

$$\text{Οπότε, πρέπει: } \frac{5}{6} = 2.575$$

$$\Leftrightarrow 6 = \frac{5}{2.575} = \underline{\underline{1.94}}$$

ΑΣΚΗΣΗ 9

$$\begin{aligned} P\left(\frac{1}{4} < X \leq \frac{3}{4}\right) &= P\left(X \leq \frac{3}{4}\right) - P\left(X \leq \frac{1}{4}\right) \\ &= \int_0^{3/4} c \cdot x \cdot (1-x) dx - \int_0^{1/4} c \cdot x \cdot (1-x) dx \\ &= \int_0^{3/4} c \cdot x \cdot (1-x) dx + \int_{1/4}^0 c \cdot x \cdot (1-x) dx \\ &= \int_{1/4}^{3/4} c \cdot x \cdot (1-x) dx \end{aligned}$$

Όμως, για να είναι η $f(x)$ βππ, πρέπει:

$$\int_{-\infty}^{+\infty} f(x) dx = 1 \Leftrightarrow \dots \int_0^1 c \cdot x \cdot (1-x) dx = 1$$

$$\Leftrightarrow c \cdot \left[\frac{x^2}{2} - \frac{x^3}{3} \right]_0^1 = 1 \Leftrightarrow c \cdot \frac{1}{6} = 1 \Leftrightarrow \boxed{c=6}$$

$$\text{Άρα: } P\left(\frac{1}{4} < X \leq \frac{3}{4}\right) = \int_{1/4}^{3/4} 6x(1-x) dx$$

$$= 6 \cdot \left[\frac{x^2}{2} - \frac{x^3}{3} \right] = 6 \cdot \left(\frac{\left(\frac{3}{4}\right)^2}{2} - \frac{\left(\frac{3}{4}\right)^3}{3} - \frac{\left(\frac{1}{4}\right)^2}{2} + \frac{\left(\frac{1}{4}\right)^3}{3} \right)$$

$$= 6 \cdot \left(\frac{9-1}{32} - \frac{27-1}{192} \right) = 6 \cdot \left(\frac{6 \cdot 8 - 26}{192} \right) = \frac{22}{32} = \frac{11}{16}$$

ΑΣΚΗΣΗ 11

$$X \sim \text{Po}(\lambda)$$

Γνωρίζω ότι αν $X \sim \text{Po}(\lambda) \Rightarrow \begin{cases} E(X) = \lambda \\ \text{Var}(X) = \lambda \end{cases}$

Όμως: $\text{Var}(X) = E(X^2) - (E(X))^2$

$$\Rightarrow E(X^2) = (E(X))^2 + \text{Var}(X)$$

$$\Rightarrow 12 = \lambda^2 + \lambda \Leftrightarrow \lambda^2 + \lambda - 12 = 0$$

$$\Leftrightarrow (\lambda + 4)(\lambda - 3) = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} \lambda = -4 & \text{Απορρίπτει} \\ \lambda = 3 & \text{Σεκιά} \end{cases}$$

Η λύση $\lambda = -4$ απορρίπτει αφού $\lambda > 0$:

λ : ~~αριθμός~~ μέγος αριθμός αφίσεων ανά μονάδα του χρόνου

ΑΣΚΗΣΗ 7

• $F(-\infty) = \lim_{x \rightarrow -\infty} F(x) = 0$, $F(+\infty) = \lim_{x \rightarrow +\infty} F(x) = 1$, $\Rightarrow F$: β.κ.ρ.

• $F'(x) > 0 \Rightarrow F \uparrow$

• $a \cdot F(x) \cdot (1 - F(x)) = \dots$ • πράξεις = $f(x)$

ΑΣΚΗΣΗ 8

Για να είναι η $f(x) = \frac{1}{x(x+1)}$, β.π.π. πρέπει:

$$\sum_{x=1}^{\infty} f(x) = 1$$

Παρατηρώ ότι: $f(x) = \frac{1}{x(x+1)} = \frac{1}{x} - \frac{1}{x+1}$

Οπότε, πρέπει: $\sum_{i=1}^{\infty} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{x+1} \right) = 1$

$$\Rightarrow \sum_{x=1}^{\infty} \frac{1}{x} = 1 + \sum_{i=1}^{\infty} \frac{1}{x+1}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{1} + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \dots = 1 + \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \dots \right) \quad \checkmark$$

Ο.Ε.Δ.

Παρατηρώ ότι:

~~$f(1) = \frac{1}{2} = \frac{1}{2!}, f(2) = \frac{1}{6}, f(3) =$~~

$f(1) = \frac{1}{2} = \frac{0!}{2!}, f(2) = \frac{1}{6} = \frac{1}{3!}, f(3) = \frac{1}{12} = \frac{2!}{4!}$

$f(4) = \frac{1}{20} = \frac{3!}{5!} \Rightarrow \dots f(x) = \frac{(x-1)!}{(x+1)!} \quad ???$